

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 43 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Hoe komen wij rond?

1 A

2 B

3 C

4 **maximumscore 2**

Voorbeelden van juiste antwoorden:

- Boodschappen: Door bij goedkopere winkels de boodschappen te doen, hou je geld over.
- Kleding: Door geen of minder (merk)kleding te kopen, kan je flink bezuinigen.
- Gas, water en licht: Door over te stappen naar een goedkopere leverancier kan bezuinigd worden.
- Zakgeld: Het zakgeld van de kinderen kan verminderd worden.
- Nieuwe DVD-recorder: Kijken naar een goedkopere DVD-recorder.

per juist antwoord

1

Opmerking

Bezuinigen op de huur fout rekenen, aangezien dat niet makkelijk kan, want daarvoor moet verhuisd worden.

5 **maximumscore 1**

	juist	onjuist
Als je nu spaart kan je later meer besteden	X	
Als je spaart doe je dat altijd uit voorzorg		X

Opmerking

Uitsluitend het scorepunt toekennen als beide kruisjes juist zijn geplaatst.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 1

Eens met Herbert

Voorbeeld van een juist argument:

Lenen maakt studeren mogelijk. (Door studie kan het inkomen toenemen.

Door het toegenomen inkomen kun je de lening terugbetalen.)

of

Eens met Anne

Voorbeeld van een juist argument:

Lenen brengt kosten (rente, afsluitkosten) met zich mee. (Je weet niet

(zeker) of je door studie in staat zult zijn dit terug te betalen.)

Zimbabwe

7 B

8 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

Als de invoerrechten op producten uit Zimbabwe worden afgeschaft, dan zijn de producten goedkoper om in te voeren. Als de producten goedkoper zijn om in te voeren, zal Zimbabwe meer exporteren. Hierdoor zal het nationaal inkomen van Zimbabwe kunnen stijgen.

9 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

Als de infrastructuur verbeterd is vervoer makkelijker. Op die manier kan er beter handel worden gedreven en zal de economie van het land verbeteren.

10 maximumscore 1

	juist	onjuist
Door uit ontwikkelingslanden goederen te importeren, worden deze landen geholpen.	X	
Door de lonen in ontwikkelingslanden flink te verhogen zal hun concurrentiepositie sterk verbeteren.		X

Opmerking

Uitsluitend het scorepunt toekennen als beide kruisjes juist zijn geplaatst.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 **maximumscore 1**

Structurele hulp, Gebonden hulp

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen als beide antwoorden juist zijn.

12 **D**

13 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste uitleg:

Als mensen langer leven, zijn ze langer beschikbaar op de arbeidsmarkt om te kunnen werken/om een inkomen te verwerven waardoor de economie verbetert.

14 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist argument:

Door mensen de technieken te leren om iets te produceren hoef je niet elke keer opnieuw geld te investeren/te geven. Op deze manier kunnen ze zelf in hun levensonderhoud voorzien / worden ze minder afhankelijk van buitenlandse hulp.

Kauwgom

15 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

$900 \text{ stukjes} \times 60 \text{ minuten} = 54.000 \text{ stukjes kauwgom per uur.}$

16 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

Toename van de productie per minuut: $1.200 - 900 = 300 \text{ stukjes kauwgom}$

In procenten: $300 / 900 \times 100\% = 33,3\%$

17 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

$54.000 / 100 \times 50 \times \text{€ } 0,98 = \text{€ } 26.460$

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

18 maximumscore 1

Ingrediënten SPORTSGUM per blister	Oorspronkelijke kostprijs SPORTSGUM	Nieuwe kostprijs SPORTSGUM
Gom	€ 0,30	€ 0,30
Glansmiddel (buitenlaagje)	€ 0,08	€ 0,08
Kleurstoffen	€ 0,15	€ 0,15
Smaakstoffen	€ 0,15	€ 0,16
Zoetstoffen	€ 0,12	€ 0,12
Overig	€ 0,07	€ 0,07
Verpakking	€ 0,11	€ 0,21
Totaal	€ 0,98	€ 1,09

19 A

20 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste mogelijkheden:

- bijscholing
- omscholing
- regelmatig cursussen volgen

Kleding uit China

21 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:
 $\text{€ } 618.000.000 \times 4 = \text{€ } 2.472.000.000$

22 A

23 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$\frac{\text{€ } 650 - \text{€ } 618}{\text{€ } 618} \times 100 = 5,2\%$$

24 maximumscore 1

	juist	onjuist
Vrij verkeer van goederen, diensten en kapitaal in de EU is er om de eigen economie te stimuleren.	X	
Door het opheffen van de invoerbepalingen voor China zullen Europese bedrijven minder last hebben van concurrentie.		X

Opmerking

Uitsluitend het scorepunt toekennen als beide kruisjes juist zijn geplaatst.

25 maximumscore 2

- 1 meer
- 2 meer

26 C

27 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste uitleg:

- Nederland is zo geschikt als doorvoerland door de goede infrastructuur. We hebben een grote haven (Rotterdam), grote vliegvelden (Schiphol, Rotterdam) en een goed (spoor)wegennet.
- Nederland heeft een groot achterland.

Johma heeft het moeilijk

28 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist antwoord:

- lopende bandmedewerker
- schoonmaker
- inpakker
- magazijnbediende

29 maximumscore 1

	juist	onjuist
Als er mensen ontslagen worden, wordt de vraag naar arbeid groter.		X
De arbeidsmarkt bestaat uit vragers naar en aanbieders van arbeid.	X	

Opmerking

Uitsluitend het scorepunt toekennen als beide kruisjes juist zijn geplaatst.

30 maximumscore 1

Structurele werkloosheid.

Voorbeeld van een juiste uitleg:

De afdeling is verkocht en de baan bij deze fabriek komt niet meer terug.

31 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$70 / 208 \times 100\% = 33,7\%$$

32 maximumscore 2

	wel taak UWV	geen taak UWV
Advies geven bij het zoeken naar arbeid	X	
Helpen bij het solliciteren	X	
Helpen bij het zoeken naar vrijwilligerswerk		X

indien drie antwoorden juist

2

indien twee antwoorden juist

1

indien één of geen antwoord juist

0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

33 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste maatregel:

maatregelen in het kader van het vergroten van de vraag naar goederen en diensten

- verhogen van besteedbare inkomens / verlagen van belastingen
- verhogen van overheidsuitgaven (subsidies / extra banen)

maatregelen in het kader van beloningen

- beïnvloeden van loonkosten door middel van belastingen en loonkostensubsidies

maatregelen in het kader van arbeidstijd/bedrijfstijd

- verkorting arbeidstijd
- verlenging bedrijfstijd

maatregel in het kader van kinderopvang

- bevorderen van combineren van zorg en arbeid

34 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument:

- Je hebt (kans op) hogere inkomsten.
- Je hebt een bepaalde status.
- Je hebt een dagbesteding.
- Je vindt het leuk om te werken.

Thomas zoekt een fietsslot...

35 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist doel:

- Door zo'n filmpje zal de consument beter op zijn fiets letten.
- Door zo'n filmpje beseft de consument hoe makkelijk het is fietsen te stelen.
- Door zo'n filmpje zal hij eerder een slot aanschaffen.

36 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste redenen:

- De folders zijn niet objectief / zijn reclame-uitingen.
- Zoeken via internet is sneller.
- Je kunt meningen van anderen vinden.

Opmerking

Uitsluitend het scorepunt toekennen als twee redenen zijn genoemd.

37 A

Vraag	Antwoord	Scores
38	maximumscore 1 categorie A (A is zeer braakwerend, alleen met zeer zwaar gereedschap te openen)	
39	maximumscore 1 B, Axa Cherto Compact 95.	
40	maximumscore 1 Voorbeelden van een juist risico. <ul style="list-style-type: none"> – De kwaliteit van goedkopere producten is meestal / vaak ook slechter/minder. – makkelijk open te breken 	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per school in het programma WOLF.
 Zend de gegevens uiterlijk op 29 mei naar Cito.

6 Bronvermeldingen

bron 1	ANP Video © RTV Oost, examen, p. 12
bron 2	www.consumentenbond.nl/auto en vrije tijd/fietsloten, examen, p. 15